

Biologische kweker **Doede**

Het groene goud

Van een hobby voor hippies tot goudmijn voor criminele grootverdieners: de Nederlandse wietteelt heeft zijn onschuld verloren. Met dank aan de Nederlandse overheid, zo betoogt **Hans Pool**, regisseur van de documentaire *Nederwiet*.

DOOR MINOU OP DEN VELDE

HET beeld is romantisch: een Friese vader en zijn zoon zitten met ontblote gebronsde bovenlijven als aardappelers rond een keukentafel hennepplanten te toppen. De camera registreert het gouden zonlicht dat in stoffige stralen neerdaalt op de oogst terwijl moeder mokken thee inschenkt. Vader toont zijn vette duimen: daar herken je goede wiet aan. Heel even geloof je als kijker wat drommen rugzaktoeristen zichzelf nog steeds voorhouden als ze reikhalzend voor de deur van een Amsterdamse coffeeshop staan: dat in Nederland politiek en politie net zo *relaxed* omgaan met een stickie als de gebruiker zich voelt als hij hem tot de laatste gelukzalige trek heeft opgerookt. Maar documentairemakers Hans Pool (camera) en Maaik Krijgsman (geluid) maakten hun documentaire *Nederwiet* in een tijd

waarin de burgemeester van Helmond moest onderduiken na bedreigingen uit het drugscircuit en de bestuurders in Brabant wanhopig toezien hoe de georganiseerde misdaad grootschalige hennepkwekerijen opzet. Politie en overheid hebben de jacht op de hennepeteelt geopend, en daarmee zijn ook de laatste dagen van de biologische kweker Doede geteld, zo zien we aan het eind van de film. Eerder is de familie al opgeschrikt door een bezoek van gewapende criminelen, die de kwekerij met geweld willen overnemen. Maar het is uiteindelijk de politie die hun bedrijf ontmantelt, zo vertelt moeder met betraande ogen. Want terwijl in Nederland de verkoop van softdrugs in coffeeshops wordt gedoogd is de teelt verboden, zelfs op de kleinste schaal. En precies die hypocrisie dreef Pool en Krijgsman tot het maken van hun film.

Absurd

Het Openbaar Ministerie stelt in de nu geldende drugsnota dat iemand die vijf of minder hennepplanten bezit geen bedrijfsmatige teler is. De planten worden bij ontdekking wel in beslag genomen maar personen boven de achttien worden doorgaans niet strafrechtelijk vervolgd. Maar in de praktijk kan dat anders uitpakken, zo vertelt een politieagent in *Nederwiet*.

Hans Pool: 'Op het moment dat we wat hennepplantjes bij Doede weghalen en er een lamp boven hangen ben je volgens hem lid van een criminele organisatie. Dat is toch absurd? Die kwekers in Brabant zijn grote jongens die honderden kilo's tegelijk oogsten. Die leveren niet aan de shops maar voor de export. We hebben ze niet geïnterviewd, want de kijker kan zich niet identificeren met criminelen die mensen omleggen, maar wel met een burger die thuis kweekt. Die heeft geen idee dat-ie strafbaar is en denkt: als ik een klein kamertje volzet kan ik deze zomer wél naar Thailand. Wie doe je daar kwaad mee? Op straat zie je mensen toch gewoon gebruiken? Wij hebben deze film gemaakt om te zeggen: politiek, dōe iets! Doordat de politiek de teelt verbiedt en de politie repressie uitoefent bewerkstelligt de overheid zelf dat de kweek in het criminele circuit terecht komt. Krankzinnig!' Een coffeeshophouder stelt in de film een oplossing voor. 'Hij zou wat hij volgens de boeken in drie maanden omzet legaal willen laten kweken, zodat hij niet bij criminelen hoeft in te kopen. Als je de kweek reguleert,

zegt de politie natuurlijk dat tachtig procent voor de export is. Maar dan zeg ik: iedereen heeft zijn mond vol van Brussel, regel dat dan daar!

Giswerk

In *Nederwiet* zien we hoe de politie de ene na de andere kwekerij oprolt. De camera was van harte welkom, vertelt Pool. 'De politie heeft er belang bij om te laten zien dat telers allemaal slechte mensen zijn. Op een gegeven moment ga ik geblinddoekt naar een student die een kleine wietplantage heeft in een Amsterdamse kelder. Hij vertelt dat makelaars betrokken zijn bij het verschaffen van al die ruimtes, en dat de medewerkers van Nuon gewoon in hun avonden voor 5000 euro het elektra aanleggen. Met dat verhaal was de politie heel blij, omdat je kunt zien hoe erg het is. Max Daniel [politiecommissaris en voormalig hoofd van het Programma Aanpak Georganiseerde Hennepteelt] verkondigt bij *Pauw & Witteman*, een programma waar een miljoen mensen naar kijken, met droge ogen dat er per jaar een hoeveelheid hennep ter grootte van de provincie Utrecht wordt verbouwd. Nou, wij zijn dat gaan narekenen en het sloeg nergens op. Die man heeft er belang bij om de hennep teelt zo ernstig mogelijk voor te stellen, hij is er zelfs bekend door geworden. Maar het probleem bij een illegale wereld als deze is dat cijfers altijd giswerk zijn.'

De filmmakers zochten ook de zwarte kanten van de hennep teelt op. In een beklemmende scène registreren ze de inval op een huis in een Almeerse woonwijk. De bovenverdieping

is volledig omgebouwd tot kwekerij, en beneden staan de ontbijtresten van de Vietnamese jongen die is ingevlogen als tuinman. Pool: 'Dat is mensenhandel, en dat is echt niet oké meer. Verschrikkelijk. De criminelen die daar achter zitten hebben geen geweten, maar willen zo gemakkelijk mogelijk geld verdienen. Een man als Doede is geen rijke crimineel, maar een hippie die liefde heeft voor dat plantje. Terwijl zijn vrouw in de psychiatrie werkt doet hij het kweken erbij. Net als wij, haha.'

Krijgsman en Pool tonen à la *Buurman en Buurman* stap voor stap hoe ze thuis in een tentje wat hennep telen. Pool: 'Thuiskweken is ontzettend leuk! Geweldig dat je die kleine plantjes water geeft en het groene goud zo omhoog ziet komen. Volgens de politie in de film zijn we nu ook lid van een criminele organisatie, maar ze hebben ons niet opgepakt nee, haha. Een agent zei achteraf: wat hebben jullie het slecht gedaan! Wij hadden er vijftien gram per plantje afgehaald, terwijl echte kwekers wel dertig gram halen.'

Vierkante meter

Eigenlijk hadden de makers de hele film willen financieren met de opbrengst van hun eigen hennep teelt. Pool: 'Ik wilde een loods neerzetten en daar 300.000 euro mee verdienen. Ik dacht: als we dat hele proces nou filmen, van het kopen van het plantje tot de oogst, dan wordt dat de film. Maar tachtig procent van wat er gebeurt tijdens die kweek is illegaal. De producent en de omroep zeiden dat dat niet mocht, omdat er grote juridische problemen zouden ontstaan. Dus heb

ik besloten om dan maar heel laf één vierkante meter te kweken. Wij hebben alle schuld op ons genomen door te zeggen dat niemand er wat van wist, en dat is ook zo.'

Aan het eind van de film verkoopt het duo de oogst aan de Amsterdamse coffeeshop Sibirië. Pool, lachend: 'We deden alles fout maar verdienen toch nog ruim 800 euro.' De scène verklaart effectief de enorme aantrekkingskracht van hennep teelt op de georganiseerde misdaad. Als één vierkante meter al zoveel oplevert, is de bezitter van een paar loodsen op het platteland spekkoper.

In *Nederwiet* komt bijna iedereen voluit in beeld, tot aan de charmante gebruiker die elke avond met behulp van een stickie zijn 'emoties overboord gooit' maar uiteindelijk toch hulp zoekt bij een verslavingsklinik. 'Naar zo'n gebruiker hebben we heel lang moeten zoeken,' vertelt Pool. 'Mensen schamen zich kapot om hun zwakheden op de buis te tonen.' Tegenstanders van gedoogde cannabisverkoop kunnen in het relaas van de bleke, wat hologige kleinkunstenaar Mattijs Verhallen, die in de film stopt met blowen, een argument vinden om de wet verder aan te scherpen. Die suggestie wijst Pool ferm van de hand. 'In de samenleving zijn er veel mensen die genotsmiddelen gebruiken en er is altijd een aantal dat zijn hand daarbij overspeelt. En dan maakt het mij niet uit of het gaat om wiet of alcohol, wat overigens een veel groter probleem is. En half Nederland zit onder de prozac, kom nou eventjes!'

Pool vertelt genietend dat zijn liefde voor *Nederwiet* sinds het filmen weer springlevend is. 'Ik blowde vanaf mijn veertiende tot mijn

Hans Pool (r) en kweker Doede

MAAIK KRIJGSMA

Hans Pool:

'De film ziet er makkelijk uit, maar het was veel werk. Vaak kwamen mensen niet opdagen omdat ze bijvoorbeeld net met een grote partij waren gepakt en het te gevaarlijk vonden.'

Hans Pool (r) en Maaik Krijgsman als thuishwekers

25ste af en toe, en toen verloor ik mijn interesse. Doede legde me uit dat ik er geen tabak bij moest gebruiken, maar puur moest roken. Heerlijk! Ik kan me goed voorstellen dat het niet zo slim is om als zestienjarige te gebruiken, want het benevelt je hersens en vergroot allerlei kwetsbare gevoelens. Daarom moet je goede voorlichting geven. Nu ik volwassen ben kan ik die high pas echt waarderen.'

Geheime stash

Aan *Nederwiet* is tweeënhalve jaar gewerkt. De 'participerende journalistiek' van de makers gaf voor sommige mensen de doorslag om mee te werken. 'Iedereen vond het prettig dat we zelf ook risico namen en onderdeel waren van het stout zijn. En ze wilden ook graag in beeld omdat ze gek worden van het Nederlandse softdrugbeleid. De film ziet er makkelijk uit, maar het was veel werk. Vaak kwamen mensen niet opdagen omdat ze bijvoorbeeld niet met een grote partij waren gepakt en het te gevaarlijk vonden. Sommige scènes moesten met de juristen helemaal worden doorgesproken. Zoals bij Arjan, de coffeeshophouder die zijn geheime *stash* laat zien. Je mag maar 500 gram wiet in je coffeeshop hebben maar weet je, op Koninginnedag is 500 gram niks natuurlijk. Het moet dus constant worden aangevoerd, maar ook die aanvoer is illegaal. Arjan liet ons zien dat hij die voorraad op een geheime locatie heeft liggen en afweegt in kleinere hoeveelheden voor zijn coffeeshops. Zo'n scène is precair, je kunt niet zomaar een shot naar buiten maken want dan weet iedereen waar het is. Zijn juristen keken de beelden terug en waren gerustgesteld, ik hoefde geen shot weg te halen. Maar de wet is inmiddels veranderd. Toen de politie die scène zag bij de vertoning riepen ze meteen: als wij die gozer hadden gepakt zou hij twee jaar kunnen krijgen!'

Pool, die eerder de reisprogramma's *Van Dis in Afrika* regisseerde en met Jelle Brandt Corstius naar Rusland toog, filmde ook *Nederwiet* in zijn kenmerkende dienstbare, observerende stijl.

'Deze film is helemaal niet mooi gedraaid, maar dat vind ik ook goed. Alles wat je te mooi maakt, door iets heel fraai uit te lichten of door muziek te gebruiken waarmee je de kijker meteen in een sfeer brengt, maakt het onecht. Teveel stileren creëert afstand, terwijl ik juist dichtbij wil komen. Ik ben op zoek naar ontroering en die vind ik niet in gekunsteldheid.'

Ontroerend

Aan het eind van de film keren de makers terug bij kweker Doede. Zijn kas is leeg – ontrend door de politie. Pool: 'Uiteindelijk staat hij voor de rechtbank. Zijn pleidooi daar vind ik echt ontroerend. Hij moet de cel in, en als hij dat de rechters voorlegt staan ze met een mond vol tanden. Inmiddels gaat het niet goed met hem. Hij is na het draaien weer opnieuw begonnen én ontruimd en hij heeft voor de tweede keer voor de rechter gestaan. Onze film maakt duidelijk hoe schandelijk het is dat je die achterdeur, de kweek, niet goed geregeld hebt. Het is belangrijk dat mensen het opnemen voor hem.'

Naar aanleiding van *Nederwiet* is op dinsdag 26 april een openbaar debat in De Rode Hoed in Amsterdam. Kaarten via www.rodehoed.nl

Teledoc: *Nederwiet*

► MAANDAG, NEDERLAND 2, 20.55-22.30 UUR

yasha

Spelen

OVERLEVEN bestaat voor het merendeel van de mensen uit het beheersen van sociale vaardigheden.

De verstedelijking heeft er mede toe geleid dat overleven niet meer gaat over de vraag of je een koe kunt melken, een varken kunt slachten of een tegenstander kunt doden. Het scala aan sociale vaardigheden kan worden omschreven als een serieus spel.

'Etiquette' dekt de lading niet, iemand kan in dit spel succesvol zijn door de regels uit de etiquette te overtreden.

Sommige mensen hebben bezwaren tegen dit spel. Zij verlangen naar iets echters. Een knokpartij is inderdaad echter of eerlijker dan beleefd blijven, maar dat maakt een knokpartij nog niet wenselijker. Ook moord zal 'authentiek' zijn dan een beleefde conversatie.

Zoals ik al eens heb aangegeven, wordt het adjectief 'authentiek' vaak gebruikt in positieve zin, zonder dat de spreker lijkt te begrijpen waar hij naar verwijst.

In het sociale spel doet de vraag: wie ben ik, er nauwelijks toe. Ja, je bent een man of een vrouw of een travestiet, dat nemen andere mensen waar en dat beïnvloedt hun verwachtingen.

De speler heeft te maken met de verwachtingen die de ander van hem heeft.

Ik speel het spel graag goed, dus ik ben geneigd de ander vrijwel altijd gelijk te geven. Als mijn gesprekspartner zegt: 'De zomers in New York zijn ondraaglijk,' dan zeg ik: 'Ja, ondraaglijk.' Stiekem vind ik de zomers in New York heerlijk, maar mijn mening is onbelangrijk. De gesprekspartner zoekt bevestiging, wie ben ik om hem dat te ontzeggen? Lastig wordt het als de gesprekspartner roept: 'Alle negers moeten dood.'

Het hoort dan ook bij het spel om dat soort uitspraken niet te doen. Nog afgezien van de morele implicaties.

In het sociale spel kun je af en toe verrassen door een licht provocerende opmerking. Maar iemand die zegt: 'Shakespeare is overschat' doet er wel goed aan Shakespeare ook daadwerkelijk gelezen hebben: kritiek verdraagt vaak gebrek aan kennis.

In het sociale spel doet het er niet toe of de deelnemers eerlijk zijn, laat staan of het mogelijk is om te weten wanneer de ander eerlijk is. Alleen al daarom is dat spel een goudmijn voor filmmakers, toneel- en romanschrijvers.

■ ARNON GRUNBERG